

Rolf Helgerud.
Direktør.
Mariegate 12, Oslo.

111253

Oslo, 15. mai 1948.

Ærede Stortingsrepresentanter,

Fangesambandet sammen med flere lignende organisasjoner har i disse dager gjort en offentlig henstilling om fortsatt landssvikoppgjør, med forsøk på å ~~best~~-eliminere betydningen av de masse henstillinger fra andre organisasjoner, grupper og enkeltpersoner som er av den motsatte mening, og som mener at landssvikoppgjøret er galt anlagt, har fått et alt for overhåndtagende omfang, dernest at tempoet er gjenstand for stor kritikk, og at yderligere fortsettelse av denne forfølgning mot tusinder vil skade landet i et uoverskuelig omfang, og betydning adskillige millionuttellinger til ingen nytte.

Efter 3 års forfølgning menes hensikten med landssvikoppgjøret nu å være oppnådd. Denne hensikt gikk jo ut på å lære det norske folk noget vi ikke visste under denne okkupasjon, nemlig hvordan man skal forholde sig overfor en okkupant eller fiende, med henblikk på at en lignende situasjon måtte inntre. Jeg tør påstå at denne 3 års læretid har været tilstrekkelig, og at det neppe finnes en borger i dette land som ikke nu vet hvordan man har å innrette sig i en eventuell lignende situasjon. I tillegg til denne 3 års læretid er det nødvendig for den oppvoksende slekt at det blir utarbeidet en nøie detaljert lov som man har å underordne sig i slike tider som vi har opplevet i 5 år.

Antal offer som er blitt en følge av dette landssvikoppgjøret, direkte eller ihndirekte, må vel sies minst å tilsvare det antal offer blandt fanger og andre som mistet sit liv for sin innsats under krigen, på grunn av tyskerne barbari, og kravet om gjengjeldelse må vel sies å være tilfredsstillende. For eksempel det tilfelle i Drammen i 1945 hvor en ung landssvikfangevokter i kåthet siktet på og skjøt tvers igjennem hodet på min brors 4 år gamle søn og drepte denne. Min brors storsinn tilsa ham at rettslig forfølgning fra hans side blev frafaldt. 100 % av den norske befolkning er enig i at de norske og tyske torturister har fått og bør få sin fortjente straff, og dette vil aldrig bli undskyldt på nogen som helst måte.

Ære være deres minne som ofret og mistet sitt liv på grunn av sin positive innsats til fordel for Norges land og folk, og som positivt bidrog til krigens lykkelige utgang, og ære være deres minne som mistet sitt liv uskyldig på andre måter som følge av krigen.

Stor takk er vi skyldig de fanger som blev arrestert av tyskerne og misshandlet på grunn av virkelig positiv innsats for land og folk, og som også bidrog til krigens lykkelige utgang. De pårørende og etterlatte som ofret og led og blev påført megen sorg, bør ydes dyp medfølelse og aktverdighet.

I forbindelse med henstillingen fra Fangesambandet m.fl. om fortsatt landssvikoppgjør, tør jeg opplyse at jeg under hele krigen arbeidet ihærdig med å utvirke løslatelse av mange fanger med lykkelige resultater, og jeg sitter personlig inne med opplysninger om årsaken til mange arrestasjoner.

1 mann fra Asker blev arrestert, satt inn på Akershus og senere skutt i Trandumsbogen; årsak omfattende tyverier av tyske forsyninger fra jernbanevogner.

1 mann fra Oslo blev arrestert, satt inn på Møllergaten 19, senere tukthusfange (N.N. fange) i Tyskland over 3 år; årsak omfattende tyverier fra tyske lager av brennevin og flesk m.m.

1 mann fra Geilo overstadig beruset på en kafe snakket politisk vrøvl i fylla, resultat Grinifange og senere Sachsenhausfange.

3 mann fra Geilo, snikskyttere av tammrein på Hardangervidda, kjøttet solgt på svartebørs, resultat Grinifanger.

6 ungdommer i en seilbåt på Oslofjorden sang demonstrativt engelske sanger akkurat idet en tysk båt passerte, resultat Grinifanger alle sammen.

Uforsiktig behandling av illegale skrifter og uforsiktig radio-lytting var årsak til en uhyre mengde arrestasjoner som kunne vært unngått med mer omtanke. O.s.v., o.s.v.

Skiller man klinten fra hveten og så sikter hveten for at den skal bli helt hvit, så får vi se hvor stor prosent av fangene vi plikter å ære og akte for virkelig positiv innsats for land og folk, og som virkelig har bidratt til krigens lykkelige utgang, og av den grunn ble arrestert.

De mange tusen arrestasjoner av landssvikere efter okkupasjonen må vel sies å ha oppveiet dette tall således at gjengjeldelsen også her vel må sies å være fullbyrdet.

Undersøker man tyskeromsetningen til undertegneren av foreningen "Rent Flagg" i henstillingen om fortsatt landssvikoppgjør, så får vi se om hans flagg er like rent på begge sider.

Fangesambandet mener i sin henstilling å redusere til et fåtall de folk som er av deres motsatte mening, og som i løpet av disse 3 år har gjennomgått "omfattende mentalitetsforandring", og dernest mener sig berettiget til å representere en majoritet av befolkningen som ennå ikke er gått trett av dette landssvikoppgjøret.

Jeg tør påstå at Fangesambandet her tar skammelig feil. Det norske folk er gått trett av dette oppgjøret, og det er ikke mer enn en mening blant folket, bortsett fra yderst få, at landssvikoppgjøret er lagt rivende galt an. Dette bør absolutt nu rettes på, da oppgjøret griper inn som en brems i så å si alle hjul til stor skade for landet. I det senere år er jeg kommet i kontakt med en mengde folk av alle kategorier, deriblant både Grinifanger, Tysklandsfanger, Sverigeflyktninger, Englandsfarere, Milorgfolk og Hjemmefrontfolk som har gjort positive innsatser og er gode nordmenn, men det har ikke lyktes mig å treffe en som ikke er missfornøiet og trett av dette oppgjøret som er lagt så galt an.

Jeg har forsøkt i samråd med mange virkelig å få klarlagt hvor mange av den norske befolkning som er utsatt for og lider under dette oppgjøret, landssvikernes pårørende og familier iberegnet, henimot en halv million mennesker. En mengde har fått sine saker opp og avgjort på forskjellige måter, og det er visstnok gjort en avtale mellom ledende organisasjoner at disse skal være berettiget til arbeide når sakene er opp- og avgjort. Dette bør snarest fastsettes ved lov som må respekteres, idet denne avtale er fullstendig verdiløs og ignoreres med Statens Telefonanlegg i Oslo i spissen, idet en annonse forleden efter 18-årige telefonistinnelæringer var betinget av personlig fremmøte med attest for god nasjonal holdning under okkupasjonen i hånden. Hvilken fremtid har så disse stakkars unge mennesker som ikke kan oppnå den

forlangte attest, tross saker og ting er opp- og avgjort. Hva skal det bli av disse unge mennesker og tusender og atter tusender som lider nød og har det ondt av samme årsak. Har samfunnet virkelig ikke bruk for disse folk, og har det råd til å holde dem utenfor en eksistensberettigelse i årevis, kun på grunn av at en revisjon av landssvikoppgjøret er ugjennomførlig? Nei, ærede Stortingsrepresentanter, folkets kårne, se de faktiske forhold som de er i synene, og ta fornuften til rådighet, og spar Deres folk for yderligere lidelser. Har Dere loddet stemningen blant Deres velgere? Gjør det, og la ikke dette skrik fra Fangesambandet om mer landssvikoppgjør forville Stortinget til ikke å innta det rette standpunkt under den kommende debatt om saken.

Tyskernes forbruk av norske penger under okkupasjonen var ca. 11,4 milliarder kroner. Det kan slås fast at landssvikoppgjøret med de økonomiske landssvikere vil resultere i inndragning av ca. 1 % av dette beløp. De som ikke blir forfulgt, altså de som mottok de øvrige 99 % av disse 11,4 milliarder, har med andre ord, direkte eller indirekte erhvervet disse penger hos fienden rettmessig, og får beholde stemplet "god nordmann" og atpå til får de beholde pengene uavkortet, bortsett fra vanlige skatter, i motsetning til de som mottok den ene prosent, og som blir skandalisert, satt utenfor sine forretninger i årevis og uten enhver eksistensmulighet, totalt ribbet og sitter kun igjen med stemplet landssviker på sin panne som vel aldri kan utslettes. Og så skal landssvikoppgjøret og rettfordigheten være skjedd fyldest til "the bitter end". Hvilken komedie er man med på å spille?

Jeg vil videre påvise hvor galt landssvikoppgjøret er lagt an. En forretningsmann (ikke N.S.) tilbød i juli 1945 frivillig å innbetale kr. 80.000.- som var hans netto formue, som kun delvis var tjent på forretninger med tyskerne. Hans forutbald var at intet beslag skulle tas i hans forretning eller eiendom, og ingen skandalisering i pressen. I stedet svarer landssvikpolitiet at det etter gjeldende bestemmelser ikke er adgang til å ta imot nogen frivillig inndragning, men først må en dømmes for utilbørlig virksomhet. Landssvikpolitiet siktet vedkommende derfor 3 måneder senere og foretok beslag i hans forretning og eiendom og satte ham utenfor. Denne forretningsmann går fremdeles (1948) arbeidsledig og venter på et resultat av saken, uten eksistensmuligheter for sig og sin familie. Erstatningsdirektoratet oppnevnte (i 1945) en tilsynsmann som ikke har det ringeste begrep om denne bransje, og forretningen drives av uansvarlige folk. Dette er landssvikoppgjøret i praksis. I 1947 forelå konkursvarsel, og diverse utleggsforretninger er foretatt. Tilsynsmannen som sitter med ansvaret har ikke satt sine ben i forretningen for tilsyn på over 2 år, men bare gitt beskjed om at eieren skal holdes utenfor. Konkurs synes uunngåelig såfremt ikke eieren straks får opphevet beslaget og redder stumpene. En konkurs vil bringe 0 utbytte for Staten. Altså de i 1945 i behold værende kr. 80.000.- er gått tapt uten ansvar for eieren. Resultatet etter de nye direktiver blir da at vedkommende som ikke nu kan betale inndragning, antagelig må sone inntil 1 års fengsel på grunn av at han ikke nu har de penger som han hadde i behold og tilbød i 1945. Er det så system i galskapen? Dette gjelder en forretning i Oslo med et personale på over 30 mennesker, som samtlige venter sin sjef tilbake, da også deres fremtid henger i en tråd. Enkelte av personalet har vært ansatt i forretningen i 20 år. Eirens nasjonale holdning og plettfrø vandel forøvrig er slått fast til overmål og innrømmet. Lignende eksempler finnes der mange av.

Automobilforhandler fra 1924, Lars Iversen, Drammen, (ikke N.3.) god nasjonal holdning forøvrig, blev 5. november 1945 i Drammen idømt 21 måneders fengsel pluss rettighetstap i 10 år etter § 11, pkt. 1 - 4, samt i 5 år etter pkt. 7 og 8, samt inndragning av for- tjeneste kr. 30,438.-, for å ha medvirket til salg av noen få biler i tidsrummet juli, august og september 1940. Høyesteretts Kjeremåls- utvalg henviste saken til gjenopptagelse, da vedkommende var dømt på feil premisser. Statsadvokat Bjørnvik, Hønefoss, desavouerte Høyeste- retts vedtak, forpurret gjenopptagelse av saken og beordret i stedet Iversen innsatt til soning vinteren 1947. Statsfysikus pluss overlege i Drammen nedla bestemt protest mot ethvert fengselsopphold for ham, da han led av en meget hårdnakket sukkersyke samt ondartet hjerte- feil. Statsadvokat Bjørnvik desavouerte også disse protester fra Drammens mest fremragende leger. Midt på hardeste vinteren (altså i 1947), blev dette syke menneske transportert på ekte tysk manér på en åpen lastebil fra fangeleiren på Gulsåsen til Lilleby sykehus. Legene i Drammen foranlediget instruksér til Lilleby sykehus om at Iversen ikke på nogensomhelst måte måtte behandles med insulin på grunn av hans ondartede hjertefeil. I november 1947 budsendte Iversen omgående sin bror som straks kom inn med bil fra Drammen. Iversen var da, efter hans utsagn, minst dobbelt opp innsprøttet med insulin allikevel og var døden nær. Hans bror gjorde alle forsøk på Lilleby for å få sin bror med sig ut for å få ordentlig legebehandling og sykehusopphold straks. Dette blev avslått på Lilleby og i stedet måtte han kort efter hente sin brors lik. Erstatningssøksmål mot Staten på vegne av hans kone og barn er reist av Drammens mest kjente jurist.

Dette har sin interesse å få påtalt, spesielt da pressen for- leden forlanger en 80 år gammel meget syk mann transportert fra Lille- hammer til Lilleby sykehus for avsoning. Skulle dette mot formodning bli trumfet gjennom, kommer den gamle manns familie sikkert, før eller senere, til å oppleve akkurat samme skjebne som Iversens fami- lie.

I forbindelse med automobilforhandler Iversens meningsløse dom og triste skjebne, bør nevnes at landets absolutt største automobil- forretning med tyskeromsetning på adskillige millioner, ordnet sin sak henlagt ved hjelp av en talkeskrivelse fra Hjemmefrontens største leder med takk for "innsatsen" under krigen. Ingen av firmaets funk- sjonærer kjenner til nogen annen "innsats" enn firmaets forretninger med tyskerne fra krigens begyndelse til dens slutt. Dette firma er altså blant de 99 % som har erhvervet sine tysker penger rettmessig og lovmedholdig.

Overfor nuværende formann i et av Norges største næringsforbund, reagerte velgerne i hans by ved å sette ham utenfor ved bystyrevalge- ne efter krigen på grunn av hans omfattende arbeider og leveranser til tyskerne under krigen, men også han havnet blant de 99 %. Dette nevnes ikke som angivori på nogensomhelst måte, men kun for å pointere hvor urettferdig og meningsløst dette oppgjør er lagt an. I mengdevis av analoge tilfeller kan påvises.

Sammenholdt med tidligere straffer for virkelige kriminelle forbrytelser, er de ilagte straffer i dette oppgjøret "utenfor alle land".

Jeg ber de ærede Stortingsrepresentanter unnskylde om jeg har fremholdt disse faktiske forhold i for skarpe ordelag eller vendin- ger. Min mening er kun at disse forhold må komme til kunnskap for

landets høieste representanter, i tillegg til den mengde forhold som tidligere er påtalt fra andre hold.

Kunne den drøm gå i oppfylldelse at inntil 10 års straffarbeide nå blir benådet og alle mann straks beordret inn i sitt arbeide, stillinger og forretninger, er der stor mulighet for at begeistring for et sådant vedtak hos den overveiende majoritet av den norske befolkning vil bli minst like stor som nogen 17.mai-begeistring over hele vårt land.

Vår generasjons største menn har uttalt:

"Spar den overvundne; vis generøs forståelse og storsindethet i seiren, og i fred god vilje." --- "Det er seirherrene som må granske sitt hjerte i henrykkelsens time og gjennom sin opphøiethet blir verdige til å stå i spissen for de veldige styrker som de styrer." -

I dyp ærbødighet

Trygve Helgesen

Drammens Tidende - 21. september 1945.

"19 år gammel vaktmann i Drammen
skytter en 4 års gutt gjennom hodet.

Utrolig lattsindighet med skytevåpen.

Nå må det komme en strengere kontroll med skytevåpen !
Det er et rimelig krav etter den triste skyteulykke, som i går
aftes ved 19-tiden skjedd i Nybyen. En 4 år gammel gutt, Finn
Erik Helgerud, sønn av lærer Finn E. Helgerud, som lekte sammen
med en litt eldre fetter ute i gaten, fikk et skudd gjennom ho-
det på grunn av en aldeles hårreisende uforsiktighet fra en 19
år gammel vaktmanns side. Den lille døde noen minutter etter i
armene på sin far.

Vaktmannen, som heter Dagfin Løvdok, ble av politiet ført
til politikammeret. Han var fullstendig nedbrutt etter det som
var skjedd, men klarte allikevel å gi en noenlunde sammenhen-
gende forklaring. Den gikk i korthet ut på at han hadde sittet
ved vinduet i sitt hjem og lest i avisen da han fikk se de to
småguttene ute i gaten. Han kom da til å tenke på at guttene
tidligere hadde spurt om de kunde få se på revolveren hans.
Løvdok, som arbeider som vaktmann i landssvikleiren på Danvik,
hadde selv ikke revolver, men hadde fått lånt en av en tidli-
gere hjemmestyrkomann. Det var en kraftig 9 mm. tysk pistol.
Han forklarer selv at han holdt et tomt magasin i hånden, men
var ikke oppmerksom på at det satt et magasin i våpnet. Der-
etter rettet han det mot guttene, trakk av og dermed var ulyk-
ken hendt. Den lille Finn Erik falt om og hans fetter, som sto
ved siden av ham, ble som rimelig kan være helt forskremt.
Guttens far og en del andre kom straks til, men som nevnt var
det for sent å gjøre noe.

Lærer Finn E. Helgerud er en hardt rammet mann. For kort
tid siden mistet han sin hustru under tragiske omstendigheter
og nå er også hans lille gutt borte.

Ved henvendelse til politikammeret i formiddag får vi opp-
lyst at den som hadde lånt revolveren til Dagfin Løvdok, igjen
hadde lånt den av en annen kar.

Løvdok ble løslatt i dag etter at han hadde avgitt forkla-
ring.

På kort tid er fire mennesker blitt drept i vårt distrikt
på grunn av uforsiktig omgang med skytevåpen, og særlig den
triste ulykken i Nybyen i går aftes, som kostet en fire år gam-
mel gutt livet, gir et alvorlig varsko om at nå må det gjøres
noe for å komme endet tillivs."

Skolelærer Finn Helgerud er medlem av Drammen Bystyre etter
kapitulasjonen og har ført en god nasjonal holdning -